

Informerende nota aan de gemeenteraad

Onderwerp: Risico-analyse bij uitstel toetreding Fryslân Miljeu.	
Vergadering d.d.: 28 februari 2024 (cie. R&L)	Agendapunt:
Portefeuillehouder: B. Flier	
Behandelend team: Leefomgeving	Kenmerk: 37031

Aanleiding en achtergrond

De raad is gevraagd om wensen en bedenkingen kenbaar te maken op het ontwerpbesluit van het college om toe te treden tot Fryslân Miljeu en het benodigde krediet beschikbaar te stellen voor het verwerven van de aandelen.

Tijdens de raadsvergadering van 1 februari 2024 bleek dat er bij uw raad nog diverse vragen leven en is aan het college gevraagd om inzichtelijk te maken of er onoverkomelijke risico's kleven aan uitstel van het besluit tot toetreding tot Fryslân Miljeu met een periode van 3 maanden.

Wij hebben de wensen en bedenkingen van de raad meegenomen en beantwoorden deze via deze informerende nota. Wij zien dit raadsvoorstel als de beste keuze voor het algemeen belang van de inwoners van Oldebroek.

Boodschappen

Voor toekomstige inzameling van huishoudelijk restafval, GFT, papier en karton zijn drie scenario's te bedenken:

1. De gemeente treedt toe tot Fryslân Miljeu.

Om per 1 januari 2026 de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten te kunnen garanderen, is voor Fryslân Miljeu 1 maart 2024, dan wel 14 maart 2024 gezien de besluitvorming in Oldebroek, de uiterste beslisdatum. Na deze datum vervalt dit scenario en kan enkel teruggevallen worden op scenario 2 of 3. Mocht de gemeente Oldebroek besluiten niet toe te treden tot Fryslân Miljeu, dan zullen de overige vier gemeenten (Elburg, Nunspeet, Harderwijk en Ermelo) alsnog overgaan tot de oprichting van Veluwe B.V. en zal Fryslân Miljeu per 1 januari 2026 de inzameling van huishoudelijk restafval, gft-afval en oud papier/karton voor haar rekening nemen voor deze gemeenten.

In de bijgevoegde brief (bijlage "GR20240314 brief Omrin 20240207 gemeente Oldebroek - keuze inzameling per 1 januari 2026" wordt door Omrin nader toegelicht waarom er geen verder uitstel mogelijk is, zodat zij de dienstverlening per 1 januari 2026 willen kunnen garanderen aan de deelnemende gemeenten in de regio Noord Veluwe.

2. Eventuele verlenging huidige contract met ACONOV

Het huidige contract voor de inzameling van huishoudelijk afval wordt uitgevoerd door ACONOV (een consortium van 3 partijen: Remondis, Van Werven en DVL) voor de 5 regiogemeenten. In theorie kan dit contract nog één keer verlengd worden met wederzijdse instemming. Inmiddels hebben de gemeenten Elburg, Nunspeet, Harderwijk (15 februari) en Ermelo (14 februari) ingestemd met publieke inzameling vanaf 1 januari 2026. Dit betekent in dit scenario dat alleen Oldebroek nog gebruik zou willen maken van de dienstverlening door ACONOV.

Het is uiterst onzeker of dit consortium de dienstverlening alleen voor Oldebroek wil en kan uitvoeren binnen de kaders van het contract en de daarin toegestane tariefsverhoging. Het college gelooft niet in dit scenario en vindt het te risicovol. Mocht deze verlenging toch mogelijk zijn, dan zal na definitieve beëindiging van de verlengde overeenkomst eind 2027 de situatie hetzelfde zijn als waar we nu voor staan.

Het is vanuit de aanbestedingswetgeving niet mogelijk dat één partij uit dit consortium zelfstandig de werkzaamheden uitvoert voor Oldebroek. ACONOV is immers de rechtspersoon waarmee het contract is afgesloten. Indien ACONOV het contract met de gemeente Oldebroek niet kan of wil verlengen, blijft scenario 3 over en is een nieuwe Europese aanbesteding noodzakelijk.

3. Oldebroek start een nieuwe Europese aanbesteding.

Indien niet gekozen wordt voor toetreding tot Fryslân Milieu en verlenging binnen de ACONOV constructie niet mogelijk blijkt, dan zal met spoed een nieuwe aanbesteding worden opgestart, om de dienstverlening per 1 januari 2026 te kunnen waarborgen. Naast het beslag op de ambtelijke organisatie om een dergelijk traject binnen een korte tijd te realiseren, blijven de risico's bestaan, zoals genoemd in het voorstel tot toetreding Fryslân Milieu.

Deze risico's vormen in eerste aanleg juist de aanleiding voor het college en overige regiogemeenten om de keuze te maken voor publieke inzameling.

- a. Wanneer de andere gemeenten in de regio Noord Veluwe overgaan tot Fryslân Milieu, zal de gemeente Oldebroek als individuele gemeente in een aanbesteding minder aantrekkelijk zijn voor inzamelaars om op in te schrijven. De beperkte omvang van de dienstverlening leidt tot schaalnadelen. Zo kunnen bijvoorbeeld voertuigen slechts beperkt in worden gezet.
- b. Geen of beperkte marktwerking door weinig tot geen inschrijvers (grote afhankelijkheid van een of enkele aanbieders, risico op hogere tarieven, ondernemersrisico wordt sneller verlegd naar opdrachtgever).
- c. De aanbesteding kan mislukken (geen adequaat aanbod), er is dan geen alternatief.
- d. Weinig tot geen flexibiliteit bij gewenste tussentijdse beleidswijzigingen omdat deze een wijziging op het contract betekenen en dit niet mag binnen de aanbestedingswetgeving.

Kostenbeheersing

Tijdens de raad zijn vragen gesteld over de tarieven voor de afvalbeheerskosten per 1 januari 2026. Op dit moment kan de onzekerheid over de toekomstige kosten voor de inzameling niet worden weggenomen. Los van de keuze voor publieke inzameling of een Europese aanbesteding kan op dit moment niet worden voorspeld welke kosten dit met zich meebrengt. Wel kan de onzekerheid worden verminderd. Bijvoorbeeld door de toets op marktconformiteit en het vergelijken van huidige/historische tarieven. Dit is ook onafhankelijk gebeurd en geeft voldoende basis voor vertrouwen in realistische kosten.

In de commissievergadering Ruimte & Leefomgeving van 17 januari jl. is aangegeven dat, sinds de invoering van diftar in Oldebroek, ACONOV de inzameling onder de kostprijs uitvoert. Bij de verlenging van het huidige contract in 2021 heeft ACONOV dan ook om een aanzienlijke tariefverhoging gevraagd. Zo'n tariefverhoging is niet mogelijk binnen het contract, maar geeft wel aan wat een marktconform tarief op dat moment ongeveer zou moeten zijn voor deze dienst. Het tarief dat Omrin in vergelijkbare gemeenten hanteert ligt in lijn met het door ACONOV gevraagde tarief. Dit bevestigt de conclusie van de marktconformiteitstoets op de dienstverlening door Omrin.

Dienstverlening

Ook voor de inzameling van afval geldt dat de betrouwbaarheid, continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening van groot belang is. Dit zijn belangrijke criteria voor de gemeente bij het voorbereiden van een aanbesteding of een inbesteding bij een publieke partij (service op basis van een dienstverleningsovereenkomst).

In de raad is gesproken over meer concurrentie vanuit Omrin ten aanzien van andere diensten (gladheidsbestrijding, etc.). Het voorliggend voorstel heeft enkel betrekking op de inzameling van huishoudelijk restafval, GFT en papier en karton. Het uitvoeren van andere diensten is niet aan de orde.

Evaluatie afvalbeleid

In de evaluatie van diftar hebben wij u reeds toegezegd om komende jaren verdere stappen te zetten om Van Afval Naar Grondstoffen te komen. Meer flexibiliteit in de contractvorming helpt om deze ambitie te verwezenlijken.

Wellicht ten overvloede, maar het is de Europese aanbestedingswetgeving die ons daarbij in de weg zit en niet de houding van de dienstverlener.

Een fundamentele evaluatie van het afvalbeleid in Oldebroek, met bijvoorbeeld de vraag over bron- of nascheiding van restafval, is voor het college op dit moment niet aan de orde.

Gevolgen voor Veluwe BV en andere gemeenten wanneer Oldebroek niet meedoet

Uitgangspunt is dat alle vijf gemeenten positief besluiten. Mocht de gemeente Oldebroek besluiten niet door te gaan, dan is de omvang nog robuust genoeg. In dat geval worden de gevolgen doorgerekend rekening houdend met minder personeel en materieel voor de inzameling binnen een kleiner verzorgingsgebied. Alleen dienen de kosten van huisvesting over minder aansluitingen te worden verdeeld. Het financieel effect hiervan is echter beperkt. De Veluwe BV wordt dan met vier gemeenten opgericht.

Realisatie van het afvalbrengstation

Om diftar op een goede wijze uit te kunnen voeren, is de beschikbaarheid van een afvalbrengstation voor ons een belangrijke voorwaarde. We hechten waarde aan de uitvoering van uw besluit om een gezamenlijk afvalbrengstation voor de inwoners van Oldebroek en Elburg te realiseren. Na de uitspraak van de Raad van State heeft de gemeente Elburg de mogelijkheden om een afvalbrengstation te realiseren uitgebreid bestudeerd.

Om er zeker van te zijn dat zo'n voorziening beschikbaar is, zijn wij gestart met een traject om een tijdelijk afvalbrengstation te realiseren in de gemeente Oldebroek. Omrin bijvoorbeeld heeft ervaring met het in korte tijd realiseren van een tijdelijk afvalbrengstation. Zo heeft Omrin in Ter Apel binnen 3 maanden een tijdelijk afvalbrengstation gerealiseerd. Wij doen ons uiterste best voor het einde van het jaar een operationeel, tijdelijk afvalbrengstation voor onze inwoners beschikbaar te hebben.

Vervolg

Het college staat nog steeds achter het raadsvoorstel en ziet dit als de beste keuze voor het algemeen belang. Gelet op het tijdsplan van Veluwe B.V. wordt de raad verzocht het raadsvoorstel tot toetreding tot Fryslân Milieu zo spoedig mogelijk opnieuw te agenderen.

Bijlage(n)

GR20240314 brief Omrin 20240207 gemeente Oldebroek - keuze inzameling per 1 januari 2026

Oldebroek, 13 februari 2024.

Burgemeester en wethouders van Oldebroek,

, secretaris P.H. Lensselink,

, burgemeester T.H. Haseloop-Amsing.